

Tôø thoång tin naøy traû lôøi caùc caûu hoùi y teá thôøøng gaëp (FAQ) nhaát veà asen. ñeå bieát theâm thoång tin, haøy goïi Trung Taâm Thoång Tin CDC theo soá 1-800-232-4636. Tôø thoång tin naøy laø moät trong nhööng baûn toùm taét veà caùc chaát ñoäc haïi vaø taùc ñoäng cuâa chuÙng ñoái vòùi söùc khoûe. Hieåu bieát veà thoång tin naøy laø ñieåu quan troïng, vì chaát naøy coù theå gaây haïi cho quyù vò. Caùc taùc haïi do phôi nhieäm baát kyø chaát ñoäc haïi naøo phuï thuoaëc vaø lieùu lôøing, thôøi gian, caùch thôùc quyù vò bò phôi nhieäm, ñaëc ñieäm vaø thouì quen caù nhaân, vaø vieäc lieäu coù hieän dieän caùc chaát hoùa hoïc khaùc hay khoång.

CAÙC ÑIEÄM NOÄI BAÄT: Phôi nhieäm vòùi asen ôù haøm lôøing cao hôn trung bình haùu heát xaûy ra taïi nôi laøm vieäc, gaàn caùc cô sôù xôù lyù chaát thaûi ñoäc haïi hoaëc taïi caùc khu vöïc coù haøm lôøing töi nhieän cao. Ôù haøm lôøing cao, asen voà cô coù theå gaây ra töu vong. Phôi nhieäm ôù haøm lôøing thaáp trong thôøi gian daøi coù theå gaây ñoäi maøu da vaø xuaát hieän veát chai hoaëc muïn coùc nhoû. Asen ñaõ ñoöic tìm thaáy taïi ít nhaát 1,149 trong soá 1,684 cô sôù thuoaëc Danh Saùch Öü Tieän Quoác Gia (NPL) do Cô Quan Baûo Veä Moâi Trôøøng (EPA) xaùc ñònëh.

Asen laø gi?

Asen laø moät nguyeân toá xuaát hieän trong töi nhieän ñoöic phaân boá roäng ráoi trong lôùp voù traùi ñaát. Trong moái trôøøng, asen ñoöic keát hôïp vòùi oxy, clo vaø lôù huyønh ñeå taïo thaønh caùc hôïp chaát asen voâ cô. Asen trong ñoäng vaät vaø thôøi vaät keát hôïp vòùi caùcbon vaø hydro ñeå taïo thaønh caùc hôïp chaát asen hôöu cô.

Caùc hôïp chaát asen voâ cô chuû yeáu ñoöic söù duïng ñeå baûo quaûn goä. Asenat ñoöic mai croâm ñoàng (CCA) ñoöic söù duïng ñeå saûn xuaát goä "ñoöic xôù lyù baèng aùp lôïc". CCA khoång coøn ñoöic söù duïng taïi Hoa Kyø cho muïc ñich söù duïng ôù khu daân cô; nou vaän ñoöic söù duïng trong caùc öùng duïng coâng nghieäp. Caùc hôïp chaát asen hôöu cô ñoöic söù duïng laøm thuoaëc trôø saâu, chuû yeáu duøng treân caùc caùnh ñoàng boång vaø vòøøn caây aén traùi.

Nieåu gi xaûy ra vòùi asen khi chaát naøy xaâm nhaäp vaøo moâi trôøøng?

- Asen xuaát hieän töi nhieän trong ñaát vaø khoaÙng chaát vaø coù theå xaâm nhaäp vaøo khoång khí, nööùc vaø ñaát töø buïi do gioù cuoán vaø coù theå hoøa vaøo nööùc do rôùa troái vaø thaåm thaáu.
- Asen khoång bò phaân huûy trong moái trôøøng. Nou chæ coù theå bieán ñoái sang daïng khaùc.
- Möa vaø tuyéát loaïi boû caùc haït buïi asen ra khoûi khoång khí.
- Nhieåu hôïp chaát asen phoå bieán coù theå ñoöic hoøa tan trong nööùc. Phaàn lôùn asen trong nööùc cuoái cuøng seöö tích tuï laïi trong ñaát hoaëc caën laëng.
- Caù vaø ñoäng vaät coù voû coù theå tích tuï asen; phaàn lôùn loaïi asen naøy ôù daïng hôöu cô coù teân laø arsenobetaine raát ít gaây haïi.

Toái coù theå bò phôi nhieäm vòùi asen nhö theå naøo?

- Nuoát phaûi caùc lôøing nhoû coù trong thôøi phaåm vaø nööùc hoaëc hít phaûi khoång khí coù chòùa asen.
- Hít phaûi muøen cöa hoaëc khoùi chaùy cuâa goä ñoöic xôù lyù baèng asen.
- Soång taïi caùc khu vöïc coù haøm lôøing asen töi nhieän trong ñaù cao baát thôøøng.
- Laøm coâng vieäc lieân quan ñeán saûn xuaát hoaëc söù duïng asen, chaÙng haïn nhö luyeän ñoàng hoaëc chì, xôù lyù goä hoaëc söù duïng thuoaëc trôø saâu.

Asen coù theå aùnh hôöung ñeán söùc khoûe cuâa toái nhö theå naøo?

Hít phaûi haøm lôøing lôùn asen voâ cô coù theå kheian quyù vò bò ñau hoïng hoaëc phoái bò kích öùng.

Tieåu thuïi haøm lôøing asen raát lôùn coù theå daän ñeán töu vong. Phôi nhieäm ôù haøm lôøing thaáp hôn coù theå gaây buoàn noân vaø noân möûa, giaûm khaû naêng saûn sinh hoång caùu vaø baïch caùu, nhòp tim baát thôøøng, toän thôøøng maïch maùu vaø gaây caûm giaùc "kim chaåm" ôù tay vaø chaâu.

Tieåu thuïi hoaëc hít phaûi haøm lôøing asen voâ cô thaáp trong thôøi gian daøi coù theå gaây saïm da vaø xuaát hieän "veát chai" hoaëc "muïn coùc" nhoû treân loøng baøn tay, loøng baøn chaâu vaø thaân minh.

Tieáp xuùc da vòùi asen voâ cô coù theå gaây maân ñoù vaø söøg taäy.

Gànn nhö chöa coù baèng chöÙng gì ñoöic xaùc ñònëh veà taùc haïi ñoái vòùi söùc khoûe cuâa caùc hôïp chaát asen hôöu cô ôù con ngööøøi. Caùc nghieân cöùu ôù ñoäng vaät cho thaáy raèng moät soá hôïp chaát asen hôöu cô ñôn

giaûn ít ñoác haïi hòn caùc daïng voâ cô. Tieâu thuï phaûi caùc hõïp chaát methyl vaø dimethyl coù theå gaây ra tieâu chaúy vaø gaây haïi cho thaän.

Khaû naêng asen gaây ra ung thö nhö theá naøo?

Moät vaøi nghieân còùu ñaõ chöùng minh raèng tieâu thuï asen voâ cô coù theå laøm taêng nguy cô ung thö da vaø ung thö gan, baøng quang vaø phoái. Hít phaûi asen voâ cô coù theå laøm taêng nguy cô ung thö phoái. Boä Y Teá vaø Dòch Vui Nhaân Sinh (DHHS) vaø EPA ñaõ xaùc ñònh raèng asen voâ cô laø chaát gaây ung thö ñaõ bieát ôú ngöôøi. Cô Quan Quoác Teá veà Nghieân Còùu Ung Thö (IARC) ñaõ xaùc ñònh raèng asen voâ cô laø chaát gaây ung thö ôú ngöôøi.

Asen coù theå aûnh höôûng ñeán treû em nhö theá naøo?

Coù moät soá baëng chöùng cho thaáy phôi nhieäm laûu daøi vòùi asen ôú treû em coù theå daän ñeán chæ soá IQ thaáp. Ngoaøi ra coøn coù moät soá baëng chöùng cho thaáy phôi nhieäm vòùi asen trong buïng meï vaø thôøi thô aáu coù theå laøm taêng tæ leä töû vong ôú ngöôøi lõùn treû tuoãi.

Coù moät soá baëng chöùng cho thaáy hít phaûi hay tieâu thuï asen coù theå laøm toän thôøing phui nõõ mang thai hoaëc thai nhi, maëc duø nghieân còùu chöa phaûi laø cuoái cuøng. Nghieân còùu ôú ñoäng vaät cho thaáy raèng haøm lõöing asen lõùn gaây ra beanh ôú phui nõõ mang thai coøn coù theå gaây ra tinh traïng sinh con nhei caân, dò taät thai nhi, vaø thaäm chí thai nhi töû vong. Asen coøn coù theå ñi qua nhau thai vaø ñaõ ñoöic phaùt hieän trong moâ cuâa thai nhi. Asen ñoöic phaùt hieän thaáy ôú haøm lõöing thaáp trong sööa meï.

Caùc gia ñinh coù theå giaûm nguy cô phôi nhieäm vòùi asen nhö theá naøo?

- Neáu quyù vò söû duïng goã ñoöic xõû lyù baëng asen khi xaây söûa nhaø, quyù vò caàn mang maët naï choáng buïi, gaéng tay vaø quaän aùo baûo hoä ñeán giaûm möùc ñoäc phôi nhieäm vòùi muøn cöa.
- Neáu quyù vò soång ôú khu vöïc coù haøm lõöing asen cao trong nõöùc hoaëc ñaát, quyù vò caàn söû duïng nguøan ngöôùc saïch hòn vaø haïn cheá tieáp xuùc vòùi ñaát.

- Neáu quyù vò laøm coâng vieäc coù theå phôi nhieäm vòùi asen, haøy lõü yù raèng asen baùm treân quaän aùo, da, toùc hoaëc ñoà duøng cuâa quyù vò coù theå theo veà nhaø. Haøy nhôù taém voøi sen vaø thay quaän aùo tröôùc khi veà nhaø.

Coù xeùt nghieäm y teá naøo xaùc ñònh toái ñaõ bò phôi nhieäm vòùi asen hay khoâng?

Coù saün caùc xeùt nghieäm ñeå ño lõöøng asen trong maùu, nõöùc tieâu, toùc vaø moÙng tay. Xeùt nghieäm nõöùc tieâu laø xeùt nghieäm ñaÙng tin caäy nhaát ñeå bieát möùc ñoäc phôi nhieäm vòùi asen trong vaøi ngaøy vöøa qua. Xeùt nghieäm treân toùc vaø moÙng tay coù theå ño möùc ñoäc phôi nhieäm vòùi haøm lõöing asen cao trong voøng 6-12 thaÙng tröôùc. Caùc xeùt nghieäm naøy coù theå xaùc ñònh quyù vò coù bò phôi nhieäm vòùi asen ôú haøm lõöing cao hòn trung bình hay khoâng. Caùc xeùt nghieäm naøy khoâng theå döi ñoäùn ñoöic lieäu haøm lõöing asen coù trong cô theå coù aûnh höôûng ñeán söùc khoûe cuâa quyù vò hay khoâng.

Chính phuû lieân bang ñaõ ñoäc ra caùc khuyeán caùo ñeå baûo veä söùc khoûe con ngöôøi hay chöa?

EPA ñaõ ñaët ra giôùi haïn veà lõöing asen maø caùc nguoàn coâng nghieäp coù theå phaùt thaùi ra moâi tröôøng vaø ñaõ haïn cheá hoaëc huûy nhieäu muïc ñich söû duïng asen trong thuocäc tröôø saâu. EPA ñaõ ñaët ra giôùi haïn 0.01 phaàn triëü (ppm) ñoái vòùi asen coù trong nõöùc uoång.

Cô Quan Quaûn Lyù Söùc Khoûe vaø An Toaøn Lao Ñoäng (OSHA) ñaõ ñaët ra giôùi haïn phôi nhieäm cho pheüp (PEL) laø 10 microgram asen trong moâi meÙt khoái khoâng khí taiïi nôi laøm vieäc ($10 \mu\text{g}/\text{m}^3$) trong ca laøm vieäc 8 tieång vaø tuàan laøm vieäc 40 tieång.

Taøi Lieäu Tham Khaûo

Agency for Toxic Substances and Disease Registry (ATSDR). 2007. Toxicological Profile for Arsenic (Update). Atlanta, GA: U.S. Department of Health and Human Services. Public Health Service.

Coù theå laáy theâm thoâng tin ôú ñaâu?

Ñeå bieát theâm thoâng tin, haøy lieân heä vòùi Agency for Toxic Substances and Disease Registry, Division of Toxicology and Human Health Sciences, 1600 Clifton Road NE, Mailstop F-57, Atlanta, GA 30333.

Ñieän Thoaïi: 1-800-232-4636, FAX: 770-488-4178.

ToxFAQs™ ñoà chæ Internet qua WWW laø <http://www.atsdr.cdc.gov/toxfaqs/index.asp>.

ATSDR coù theå cho quyù vò bieát ñoà ñieäm caùc phoøng khaùm söùc khoûe ngheäp vaø moâi tröôøng. Caùc chuyeân gia cuâa hoïi coù theå nhaän ra, ñaÙnh giaù vaø ñieäu trò caùc beanh do phôi nhieäm vòùi caùc chaát ñoäc haïi. Quyù vò cuöng coù theå lieân heä vòùi cõ quan chaát lõöing söùc khoûe hoaëc moâi tröôøng cuâa tieâu bang hoaëc coäng ñoàng neáu quyù vò coù theám baát kyø thaéc maéc hoaëc moâi quan ngaïi naøo.